

Kommunikasjoner

På tur ut Langstrandfjorden

Ho mor og jeg skulle jo se på leilighet for han Steffen i går. Vi visste adressen og gikk dit, men det var ingen visningsskilt der og det medførte til at jeg begynte å «klore på dørene» for å finne rett leilighet. Ringte på hos de som bodde i ei av leilighetene og spurte hvor leiligheta som var til salgs var. Mannen i huset var behjelpelig og pekte på ei leilighet som han mente skulle selges, men der var det mørkt og døra var låst. Ho mor holdt seg i bakgrunnen og fant etter hvert ut at hun skulle gå hjem igjen for å sjekke annonsen i avisa for å finne den riktige adressen. Etter en stund fulgte jeg etter henne, og da jeg kom hjem kunne hun fortelle at visninga ikke skulle være før 5. februar. Det lønner seg med andre ord å dobbeltsjekke når man skal finne ut av noe.

Da var det lettere å bo på Langstrand. Der hadde man full oversikt over det som skjedde i nabolaget. Langstrand er som dere allerede vet, ei bygd som ligger på innsiden av Sørøya i Vest-Finnmark. Nærmeste by er Hammerfest. Som barn levde jeg en isolert tilværelse på hjemstedet mitt og kjente kun til nabobygdene Slettnes, Lundhavn og Hellefjord. Pappa hadde nære slektninger der, som vi av og til besøkte på sommeren. Jeg visste selvsagt om alle stoppestedene for lokalbåten i sørøysundet, men var aldri på land på noen av disse før jeg ble litt eldre. Langstrand hadde veiforbindelse. Det var en smal grusvei med én kjørebane som forbandt bygdene Lotre, Båtsfjord og Sandøybotn. Veien var ca. to mil lang og det var kun et kjøretøy som brukte veien. Det var han Trygve Kristiansen i Sandøybotn, som var eier av en grønn Bedford lastebil. Vi, ungene kalte bilen også for «Trygve». «Der kommer han Trygve», sa vi når vi så bilen komme på vei mot Langstrand. Veien

var åpen fra seint på våren og så lenge veien var bar. Når snøen kom, ble veien stengt, for det fantes ikke brøytetjeneste på den tiden, og gjenåpningen fant sted når veien var snøfri og veien tørket opp etter vinterens påkjenninger. Han Trygve var en snill eldre mann og det var stas når vi fikk sitte i lastekarmen på bilen hans. Det hendte til og med at jeg fikk sitte i framsetet sammen med han, hvis jeg var alene og han stoppet for å ta meg på.

Det var på denne veien jeg lærte meg å sykle. Denne kunsten var ikke enkel å lære. Det fantes ikke barnesykler, i hvert fall ikke på Langstrand. Jeg måtte lære meg å sykle på pappas herresykel med stang. Jeg var vel i sjuårsalderen da jeg begynte å øve på sykling. Det var ikke mulig for en liten kropp å nå over stangen på sykkelen, så underkroppen måtte plasseres under stangen og det var med nød og neppe at jeg nådde opp til styret. Under stangen med sykkelen hellende mot venstre og med kroppen på skeive mestret jeg etter hvert syklingens kunst og ble etter hvert en kløpper til å sykle.

Siden Langstrand lå på ei øy og vi bodde i et veilaust distrikt, når man ser bort fra bygdeveien til Sandøybotn, måtte man i båt hvis man skulle besøke nabobygdene eller reise til byen. Alle oppsitterne hadde egen båt. Hovednæringsveien var jo fiske, så motorbåt måtte alle ha. I forhold til dagens standard, var båtene skrale greier. Vanlig størrelse var ca. 24 fot og motoren var en 5 hk. Sleipner eller Saab diesel. Båtene hadde som regel et lite styrehus og en liten lugar med ei køye som man til nød kunne sove i. I lugaren var det også ovn og der sto «kaffelars» og putret fra morgen til kveld. Den som tålte båtkaffen måtte ha sterk mage, for om ettermiddagen var den kruttsterk etter å ha stått og småkøkt hele dagen. Man måtte jo spare på vannet og kaffen var dyr, så det var vanlig å koke kaffe på «gruggen» med litt påfyll av vann og nymalt kaffe. Dessuten var det kraftig «pumpelukt» fra pumper og andre luktutskillere i båten. Redningsutstyr var ikke vanlig og som sikkerhet hadde man en spissbåt på slep når man la ut på tur med familien. Selv om været var godt, var det nesten ikke til å unngå å bli sjøsyk på ferden. Stygg kaffelukt og enda fælere pumpelukt fikk etter hvert magen til å vrenge seg på oss ongan. Det skulle heller ikke mye slingring til før mødrene våre også kjente til sjøverken.

Hvis man måtte gjøre sitt fornødne på turen måtte ho «Siri» fram. Ho Siri var ei sinkbøtte som ble brukt til å gjøre sitt fornødne i. I mangel på dopapir måtte man bruke avisapir (som man myknet ved å gni det mellom hendene), til å tørke seg i baken med. Etter endt forretning, ble innholdet tømt på sjøen og ho Siri skylt i sjøvann. Det var ikke ofte at ho Siri ble benyttet når man var på besøkstur med motorbåten, men det hendte - og da var man ikke særlig høy i hatten. Hvis man bare ville tisse, var det enklere, spesielt for guttene som bare kunne tisse utenfor rekken på båten. Da var det verre for jentene, de måtte tisse på ho Siri.

De fleste gangene vi reiste til byen, reiste vi med lokalen. I dag bruker man en times tid på reisa, men den gang var man heldig hvis reisa ble unnagjort på mindre enn fem timer. Den raskeste veien var å reise nordover om Akkarfjord. Hvis man unngikk lossing av fisk på Kvalsvikbruket og Ringnes, tok turen litt over tre timer. I fiskerike måneder måtte man regne med at det i hvert fall tok tre timer å laste fisken om bord i båten. Det var ikke noe bedre å reise vestover. Turen denne veien kunne tilbakelegges på fem timer hvis det ikke ble fiskelasting i Kårhamn. Da ble reisetiden opptil åtte timer. Heldigvis kunne man få seg lugar på reisen og det var bysse i salongen, slik at man kunne få kjøpt middag, kaffe og kaker på turen. Det var ikke mulig å reise fram og tilbake samme dag, så hvis man skulle benytte rutegående

tilbud, måtte man overnatte i byen. Heldigvis hadde pappa ei søster som vi brukte å overnatte hos.

Jeg minnes mange byturer i dårlig vær med lokalbåten «Bussesund», en gammel flatbunnet båt som på folkemunne ble kalt «strykjernet». Toppfarta var i høyden åtte knop og motorkraften dårlig. Det hendte at båten måtte ligge og bakke på været fordi den ikke hadde framdrift i kraftig motvind. En gang, like før jul, blåste det opp til sør-vestlig full storm mens vi var på tur fra Hellefjord til Langstrand. Turen tok normalt en halv time når været var godt. Denne turen tok fire timer og det var med nød og neppe at vi kom velberget fram. Selv om bølgene ikke var så store, drev sjørøkket over båten og sikten var dårlig. Da det begynte å trenge inn vann i salongen, ble jeg engstelig og jeg så på mamma og pappa at de var redde. Jeg var så redd at sjøsyka ikke beit på meg, og jeg var sikker på at vi kom til å forlise. Husker at jeg tenkte at hvis jeg dør, er jo mamma og pappa sammen med meg. Heldigvis kom vi oss fram til Langstrand etter hvert, men først etter å ha ligget lenge ved kai i Lotre, som lå i le for været. Kaia på Langstrand lå utsatt til i forhold til været så vi måtte vente på løye i vinden før vi kunne anløpe Langstrand. Det hører med til historien at juleposten var søkke våt når den ble tatt i land, selv om den hadde vært lagret i styrhuset.